

ВЕСІЛЛЯ — найдавніший ритуал родинно-побутової обрядовості українців; виконував важливі консолідуючі, етико-правові функції регуляції життя. Обряд практично санкціонував довіч. перехід дівчини у сім'ю чоловіка (зрідка хлопця — у сім'ю дівчини — у «приймаки»), передбачав психол. забезпечення зміни статусу пошлюблених молодих людей, символізував розлучення з домівкою та входження в чужу родину, яка мала стати рідною. Укр. традиц. весіл. обряд кін. 19 — поч. 20 ст. містить багато компонентів, пов'яз. із землероб. й скотар. культами наших предків, магич. уявленнями, давньою обрядовою поезією, символікою. Тому інтерес до нар. В. не зникає, а давні та сучасні описи обряду різних місцевостей України відкривають ще й досі маловідомі елементи, цікаві явища традиц.-побут. культури українців. Окремі елементи весіл. обряду зафіксовано в літопис. джерелах. Відомості про шлюбні звичаї українців 15–17 ст. наявні в описах іноз. мандрівників, полем. літ.-рі. Доклад. опис В. центр. регіону України подається у книзі Г. де Боплана «Description d'Ukraine...» («Опис України...», Руан, 1651). Становить інтерес опис весіл. обряду українців на Слобожанщині наприкінці 18 ст., зроблений Г. Калиновським. Важл. джерелом вивчення шлюб. обрядів є друк. й рукописні етногр. описи з різних регіонів, зроблені у 1-й пол. 19 ст. П. Червінським, Й. Лозинським, М. Білозерським, С. Носом, А. Терещенком. Серед записувачів 2-ї пол. 19 ст. — В. Навроцький, А. Малинка, П. Литвинова-Бартош, Б. Грінченко, В. Іванов, О. Ніколаєв, О. Іваниця, І. Морачевич, А. Димінський, В. Ястребов, А. Шишацький-Ілліч, Л. Ленчевський, М. Дучинський. Відомі наук. праці з питань дослідж. весіл. обряду О. Потебні, В. Охримовича, М. Сумцова, Ф. Вовка.

У традиц.-звичаєвій культурі 19 — поч. 20 ст. українців переплелися елементи різних епох. У середовищі нар. мас визнавався і був панівним вільний вибір наречених, гол. мотивом укладання шлюбу було кохання молодої пари. Найчастіше шлюби укладалися зі згоди тих, хто одружувався. В. цього періоду мало добре збережену традиц. структуру, незалежно від локал. варіацій окремих елементів обряду в різних етнорегіон. зонах. Умовно виділяють три етапи: передвесіл., власне весіл. і післявесільний. Передвесіл. цикл обряду складається з вивідування, сватання, оглядин, заручин.

Сватання частіше відбувалося за домовленістю молодих, але були випадки несподіваних сватів, які ризикували «дістати гарбуза», «облизати макогона». Зустріч двох сторін (батьків молодої та посередників-старостів молодого) для досягнення згоди на шлюб мала у різних регіонах України локал. назви:

«заручини», «пошлюбини», «змовини» (Волинь), «слово» (Хмельниччина), «словини» (Львівщина), «мале весілля» (Полтавщина), «рушники», «хустки» (центр. р-ни), «сватання», «сватанки» (Закарпаття, пд.-сх. р-ни). Сватати дівчину йшли два старости, як правило близькі родичі — поважні одружені чоловіки (зрідка один) і молодий. У давніші часи траплялося й без нареченого. У признач. день, зайшовши до хати дівчини з палицями та хлібом у хустині, вони віталися і починали традиц. промову, що була відмінна в різних регіонах. У центр. р-нах України розмову починали про мисливців, які натрапили на слід куниці — красної дівичі; у зх. частіше розпочинали мову про купівлю телички, ягнички; на Полтавщині — шукали для парубка швачку і прачку. Атрибути сватання, символ. знаки згоди — піднесення хустки, пов'язування рушника, обмін хлібом, розламування хліба, піднесення води сватачеві, частування сватів; знаками відмови — піднесення гарбуза, макогона, повернення хліба тощо. Оскільки дівчина за традицією після одруження здебільшого переходила жити у сім'ю парубка, важл. зустріччю двох сторін були оглядини. На них йшли батьки та родичі нареченої до парубка. Сама назва зустрічі пояснює смисл. навантаження дійства. Батьки дівчини оглядали госп-во майбут. зятя, ближче знайомилися з його родиною.

Найважливішою дією передвесіл. циклу були заручини. Уже під час сватання і оглядин була можливість обдумати остаточне рішення про одруження, тому на заручинах скріплювалася згода на шлюб. Порушення передшлюб. угоди на цьому етапі траплялося рідко і вимагало (коли все ж таки бувало) сплати коштів за завдане безчестя. Назва «заручини» — від обряду з'єднання рук молодих на хлібі, зерні, що за нар. звичаєм набирало юрид. сили. У центр. обл. після того, як старостам вручали рушники або хустки, молоді на знак згоди з'єднували руки, а дружки співали: «Заручена Катерина, заручена, Дала свою руку на заруку». На заручинах весіл. пісні виконувалися під час частування сватів, у них славили наречених, їхніх батьків. В Україні до 30-х рр. 20 ст. зберігався у віднос. цілісності традиц. весіл. обряд, особливо осн. його структурна частина — власне В., яке ділилося на передшлюбні дійства (випікання короваю, виплітання вінка, запросини на весілля), шлюб, пов'язування намітки та переїзд нареченої в дім чоловіка.

Власне весіл. обряд тривав тиждень. У більшості регіонів України його починали у п'ятницю, бо «п'ятниця — початниця». У цей день пекли коровай, запрошували на В. У гуцулів В. починали у понеділок. У Карпат. регіоні, до межі зі Сх. Поділлям В. починалося з обряду збирання барвінка і виплітання з нього вінків для

молодих (окремо в домівках молодої та молодого). Барвінк. обряд дуже давній. За значенням і символікою тотож. коровайному, який побутував на більшості тер. України. До нього входили: урочисте збирання барвінка, материн. благословіння, вплітання першої квітки, участь у вінкоплетинах жінок, котрі живуть у першому шлюбі в сімей. злагоді, що підтверджує однакову функц. навантаженість цих дій. На Бойківщині молода з друзями та малим хлопцем збирали барвінок у лісі, на Закарпатті, в деяких р-нах Подністров'я — у господарів, які жили в добрі та злагоді. У лісі першим зрізав барвінок хлопчик, тричі промовляючи: «А то на дівку, а то на хлопця». Біля зрізаного барвінка залишали хліб, а почавши плести вінок, знову кликали хлопця, щоб держав нитку. На Поділлі барвінк. і коровай. обряди існували паралельно. Вінок виплітали тим, хто вступав у шлюб вперше, коровай також пекли один раз. Обруч для вінка робили з пагінця солодкої яблуні. Його прикрашали колосками вівса й виносили в комору. У більшості регіонів України неодмін. і гол. атрибутом В. був коровай (доля, дивень).

Коровай — найпоширеніший вид весіл. хліба в Україні; висока кругла паляниця, оздоблена квітами, шишками, пташками з тіста. На знач. тер. (зх. та пд.-сх. обл.) весіл. хліб випікають у вигляді деревця чи гілочок із відповід. назвами: «коровай», «гільце», «теремок», «дивень», «дівування», «ріжки». До ін. виду обряд. печива можна віднести різноманітні вироби прямокут., продовгуватої, плетеної форми, прикрашені барвінком, калиною, колосками жита чи пшениці («калач», «лежень», «батько», «покраса», «пара», «полюбовники», «велика весільна шишка»). Різновид короваю у Подністров'ї та на Закарпатті — круглі плетені калачі з отвором посередині під назвами «крученик», «калач». На В. у різних регіонах України випікали ще й маленькі булочки, калачики, фігурки пташок з тіста під різноманіт. назвами: «шишка», «верч», «калачик», «гуска», «голубка», «качка», «сова». Одна з найдавніших традицій випікання короваю збереглася на Поліссі та в Карпатах, коли кликали представниць з родини обох молодих і випікали спільно один коровай під супровід пісень. Обряд. пісень до короваю (особливо в центр. обл.) співали багато, коментуючи хід самого обряду. Починалося приготування благословінням матері під супровід весіл. пісні коровайниць: «Благослови, Боже, і отець, і мати Своєму дитяті короваю бгати». Далі коровайниці співали про те, яким добрим мав вдатися коровай. Іноді коровай випікала тітка молодого чи молодої, а весіл. гості урочисто приносили його до весіл. дому. Цей звичай зберігся в окремих р-нах Хмельн., Волин. та Львів. обл. Фольклор засвідчує, що коровай є дарунком молодій від роду. В окремих р-нах Тернопільщини, Івано-Франківщини його називають «доля», що підтверджує думку О. Потебні про коровай як символ заміжжя взагалі. Символіка короваю пов'яз. із культом сонця, місяця, зірок. Магіч. силою плодovitості наділялася і

вода, у якій жінки-коровайниці мили руки. Особливо це було характерно для центр. обл. Воду вони виносили з піснями на тік, де кропили снопи, клуню, танцювали, ставши в коло, а деякі брали рубель, качалку, відро, заслінку від печі, імпровізували гру на цих предметах — «борошно обтрушували». Збереження коровай. обряду протягом століть, наявність вірувань (вдало спечений коровай символізував щастя молодій, тріснутий — розлучення, надмірно загничений — сердиту вдачу майбут. невістки чи зятя), обряд. пісень, пов'яз. із виготовленням та розподілом хліба, свідчать про те, що коровай наділявся магіч. силою, яка мала забезпечити молодим щастя.

Важл. елемент В. — запросини гостей. Найпоширеніша форма — особисте відвідування родичів молодими. Перед тим, як випроводити дочку (сина) запрошувати родину на В., мати обсыпала її (його) і дружок (боярів) зерном, грішми. Присутні при цьому свахи співали. За звичаєм просили усіх, не минаючи жодної хати в селі, й обов'язково усіх членів сім'ї персонально. Після запросин на В. молода з друзями поверталася до свого дому, де відбувалося квітання весіл. деревця («деревце», «райське деревце», «гільце», «вільце», «різка», «сосонка», «дівування»). Прибиранням гільця розпочиналося одне з найважливіших передшлюб. дійств — дівич-вечір, що відбувався у домівках молодої і молодого, подекуди тільки у молодої. Обряд. вечір, який мав різноманітні локал. форми виконання, дістав назви: «головиця», «дружбини», «чоботоносини», «заручини», «молодечий вечір», «заграванки», «пирог», «дружчини»; символізував обрядове відокремлення наречених від несімей. групи молоді і завершував цикл передшлюб. дійств, що вели до одруження. На дівич-вечорі виконували такі осн. дії: прибирали гільце, розплітали косу молодої (у деяких р-нах церемонія відбувалася у неділю безпосередньо перед тим, як іти до церкви на вінчання, що є пізнішим елементом), молоді обмінювалися дарунками, відбувався посад молодих, частували дружок та боярів. На цьому першому посаді молодих за столом сидять тільки неодружені учасники В. На дівич-вечорі виготовляли «шаблю», «світильник», «меч», «весільну свічку». Їхня символіка пов'язана з очисною і захис. силою вогню. Під час В. відбувалося обрядове з'єднання свічок молодого й молодої на порозі хати. Церемонію одягання вінка на голову нареченій часто виконувала мати молодої на дівич-вечорі. В окремих р-нах Карпат та у Прикарпатті наречену садили на застелене кожухом ярмо, що пов'язано з давніми скотар. культами. На Вінниччині мати благословляла молоду хлібом, після чого вона сідала на стілець, застелений кожухом, для розчісування коси. До коси підходили сестри, дружки, розплітали косу під весіл. пісню. Після цього під триразове благословіння батьків одягають молодій вінок, що символізувало кінець дівування. На дівич-вечорі відбувався обмін

подарунками. Молодий з боярами й сватом приносив дівчині чоботи, хустку чи намітку. Вони заходили до хати (часом з музиками), віталися, а світилки співали: «Ідемо до дівки, Як місяць до зірки. Несемо чоботи Шевської роботи». Молода дарувала молодому сорочку, боярам — рушники. На Зх. Поділлі наречений приносив судженій рантух (рушникоподіб. гол. жін. убір) і очіпок, одержував сорочку й віночок до шапки. У деяких р-нах Львівщини та Закарпаття молоді обмінювалися весіл. подарунками через посередників — «післанців». Ними були свашки молодих. Заклуч. дійством дівич-вечора був перший посад молодих за столом. На Київщині, Черкащині, Чернігівщині обох молодих садили на кожух, під який насипали жито і гроші. На Поліссі наречені сідали на необмолочені снопи, вкриті білим рядном.

У неділю починалося приготування молодих до вінчання. Батьки благословляли дітей хлібом і виряджали з почетом до церкви. Самі батьки за звичаєм не ходили на церк. ритуал вінчання. Ще у 18 ст. вінчання в церкві й В. часто відбувалося не в один день, а через певний проміжок часу; бувало, що спочатку вінчалися, а В. грали через місяць. Повінчані молоді жили окремо у своїх батьків до В. Вінчання поступово ставало невід'єм. елементом традиц. нар. обряду. Цікаво, що і сам обряд вінчання з часом набув специф. елементів магіч., символ., побут. характеру. На Коростенщині наречена, ідучи до церкви, брала мак (щоб ніхто не наврочив). Локал. особливістю зх. р-нів був звичай класти нареченій за пазуху цілушку хліба з цукром. Виходячи з церкви, молоді разом з'їдали її, аби їм було солодко і не вбого. Але осн. санкцією на шлюб вважався посад молодих — обрядове з'єднання наречених за столом під час виконання розподілу короваю, пов'язування нареченій гол. убору заміж. жінки — рантуха, намітки, очіпка, хустки тощо. У молодого збиралася родина і готувалися до виряджання почту за дружиною, а в домі нареченої — до зустрічі зятя. Почет молодого мав здебільшого непарну кількість гостей, щоб парюю молодому стала наречена. Весіл. чини виконували певні функції і були позначені певними атрибутами. Старостів перев'язували рушниками, свахи несли в хустині хліб, калач, шишки. Світилка тримала в руках шаблю, меч або гільце. Щоб забезпечити синові щасливе й багате життя, мати обсівала його зерном, сушеними фруктами. У центр. та пн.-сх. обл. України вона виносила на подвір'я діжку, в якій учиняли хліб, ставила її на ослоні, одягалася у кожух і брала тарілку з сушеними фруктами та вівсом. Дружко тричі обводив молодого навколо діжі, а мати обсівала його під супровід пісні. Важл. значення мали захисні дії проти злих сил. Коли виходили з двору й молодий сідав на сани чи віз, мати брала полою свого кожуха за повід коня і виводила за ворота і здійснювала трираз. обхід поїзда з гострими метал. знаряддями праці (сокира, коса, вила). У зх. р-нах як обереги використовували кожух, біле полотно. Коли в домі молодого збирали і благословляли поїзд за молодю, в

домі молоді вели молоду на посад. Частіше на посад сестру заводив її брат, тримаючи за руку хустинкою, під супровід весіл. пісень, подекуди — дружко чи староста. У зх. р-нах молода з метою захисту від злих сил ішла до столу по білому полотні, а потім ступала через стіл і сідала на посад, щоб «обманути» злих духів. Старша дружка тричі зверталася до старости за благословінням: «Пане старосто, благословіть молодій на підкови зобрати». Староста відповідав: «Бог благословляє». Мати подавала тарілку з житом чи вівсом, і молода по колу частувала усіх дружок, а вони вкидали у тарілку із зерном дрібні гроші. Поїзд молодого, наблизившись до воріт дому нареченої, зустрічав групу парубків, які вимагали викуп за дівку. Поки йшов торг біля воріт із парубками, свахи молоді біля порога співали, а в хаті за столом співали дружки. Мати молоді виходила у вивернутому кожусі з горщиком води (пізніше горілкою), вівсом та хлібиною, тричі частувала зятя. Двічі він виливав чарку позад себе, а його родичі співали: «Не пий, не пий, Івасю, першого привіту, Злий конику на гривойку, Щоб тая грива далеко світила, Щоб тобі Марійка була люба-мила». Теща обсипала зятя вівсом, кропила водою, обмінювала хліб. В окремих р-нах Галичини, Зх. Поділля теща при зустрічі молодого намагалася стукнути його по лобі дерев'яною ложкою (варехою), щоб слухався дружини. Молодий прагнув уникнути удару, щоб запобігти магіч. забезпеченню жін. главенства. Він вихоплював із рук тещі ложку й перекидав через хату.

Елемент магіч. впливу на щасливий шлюб — обрядове з'єднання свічок на порозі або обмін свічками. Символ вогню в обряді В. має кілька значень: сила обряду, очищення, символ життя. Цю дію виконували свахи молодих. Зустрічаючи «поїзд» молодого його друзів та старосту частують сиром (в окремих поліс. та зх. регіонах). Потім пришивали квітку до шапки молодого. У хаті молоді наречений, щоб сісти біля своєї судженої, мав викупити місце у її брата. Цю символ. плату платив боярин або дружба молодого. У центр. регіонах та на Слобожанщині молодий міг зайняти місце біля молоді після церемонії пришивання квітки до його шапки. Наречена в цей час сиділа за столом, накрита хусткою. Сестра її, пританцьовуючи й приспівуючи біля нареченого, пришивала червону квітку зі стрічки до його шапки. Віддячивши їй грішми, староста просив благословіння завести молодого за стіл. Та брат не пускав нареченого. Після подарунка братові молодий заходив за стіл, знімав хустину, якою було накрито молоду, цілував її і сідав поряд. Така зустріч зятя побутувала в центр., поліс. та пд.-сх. обл. На Закарпатті наречена перед приходом молодого не сиділа за столом, а ховалася в коморі, а батьки, зустрівши зятя, запрошували його почет за стіл. Двічі виводили підставну молоду і лише за третім разом — наречену, яку садили поряд із судженим.

Посад молодих як кульмінація весіл. обряду був

насих. обряд. діями санкціонуючого характеру. Починався із батьків. благословіння. У зх. р-нах обов'язк. елементом було виголошення «прощі» старостою. Молоді кланялися батькам, свахи співали. Громад. схваленням шлюбу виступав ритуал розподілу короваю, із роздаванням хліба відбувався обряд «дарин», «частування», або «перепій» молоді її родиною. Староста просив у родини благословіння до краєння короваю. Батько брав два буханці хліба, вітав сина і благословляв ділити коровай, який підносили спершу батькам молоді. Свахи співали: «Ой мати дочку частує, Щастя-долю дарує». Приспівували й батькові. Дружба закликав: «Десь тут є брат молоді, нехай дається чути. Просять молодий, молода і я прошу на цей дар почесний». Брат приймав шматок короваю, дарував сестрі подарунок. Важл. була не коштовність речей, а вартість слова, тому кожен мав своє примовляння (напр., «дарую молодим сад, а в саду ягоди, щоб жили у мирі і злагоді», «даруємо корець гречки, щоб не було між молодими суперечки», «даруємо мірку гороху, щоб мали сина до року»). Потім молоду пов'язували хустиною. Це символ. приєднання до гурту жіноцтва мало драм. характер: наречена прощалася з дівуванням. Звичай пов'язування молоді відрізнявся деталями в окремих регіонах України. Ці головні убори мали різні форми і назви: намітка, рантух, серпанок, бавниця. Під рушничоподіб. убір одягали різних форм очіпки (каптур, чеpecь, сороку). Намітку урочисто вносив із комори на вікові із хліб. діжі дружба, у зх. обл. — мати молоді. Покривання молоді гол. жін. убором мало сприяти плодючості в господарстві, коли ж у свекра були бджоли, обряд здійснювали в хаті чоловіка. Наближалось закінчення посаду. Свахи молодого починали «виганяти» дружок: «Чого ви, дружки, сидите? Чом додому не йдете?» На Поділлі, Серед. Подніпров'ї, Слобожанщині на завершення посаду виряджали старшу дружку. Молода прощалася з дівчатами, бояри відводили додому з піснями старшу дружку.

Сигналом до вставання з-за столу також була пісня, яку заспівували дружки і світки: «Встаньте, бояри, встаньте, Честь роду й хвалу дайте, Подякуйте нам перед родом». У домі нареченої її дружки «продають» подушки молодому. Співають пісні про розлуку дівчини з рідною домівкою: «Зажурилася перепелочка», «Прошила мати дочку», «Ой у печі жар, жар, Буде тобі, мати, дочки жаль, жаль». Під супровід весіл. обряд. пісень мати збирає скриню молоді, її посаг. На Гуцульщині в піснях перелічують придане молоді. У різних регіонах України виконували подібні дії, проводжаючи молоду з батьків. дому. У центр. р-нах мати обводила молодих навколо хліб. діжі й обсипала зерном, у зх. — кропила водою. Майже повсюдно молоді обов'язково давали живу (часто чорну) курку та хліб, подарунки для родини молодого. У більшості регіонів України (за винятком Полісся, деяких р-нів Зх.

Поділля) проводи й переїзд молоді в дім чоловіка відбувалися в гол. весіл. день пізно увечері. У домі молодого церемонія зустрічі невістки мала магич. характер з метою охорони дому від появи чужої особи, а з нею і «чужих» та «злих» сил. Залежно від місц. традицій (центр. р-ни) молоду перевозили через вогонь; на Поліссі, у Карпатах свекруха зустрічала невістку у вивернутому кожусі, через поріг її переводили по білому полотну, тримаючи за пояс або за руку. Зустрічаючи невістку, свекруха питала: «З чим ти, дочко, прийшла?» Молода відповідала: «Прийшла я, мамо, до вас із щастям, із здоров'ям, З усім гараздом, З пшеничним хлібом, З красним чоловіком». Після привітання молоді в домі свекрів, невеликого частування, вручення подарунків від невістки молодих відводили на шлюбну постіль. Стелили її переважно у коморі, обов'язково на необмолочених снопах жита. В головах клали спец. весіл. хліб, який у різних регіонах мав різноманітні форми та назви: «лежень», «стульник», «пара», «покраса», «короваєць», «калач», «тещин пиріг», «хліб з медом». Його з'їдали молоді на другий день В., в окремих р-нах Півдня та Подніпров'я наречена ділила його між дітьми. На другий день В. з дому молодого відправляли почет до тещі з подякою за дочку, запрошували родину молоді до зятя й частували. Цього ж дня відбувалося обдарування молодих. На сх. частині Поділля та в центр. р-нах України побутовував також звичай носити сніданок молоді від її родини. Цю місію виконували найчастіше дружки, які затримувалися при відвідинах подружки у домі її чоловіка на дуже короткий час. Від цієї пори дівчата вже не мали права бути на В. До весіл. обрядів у молодого, що символізували приєднання молоді до нової сім'ї, належать і «митвини» (обряд. вмивання молодих), що збереглися у гірських р-нах зх. обл. Ходіння до води — своєрідне посвячення, благословіння й очищення. В уявленні народу цнотлива молода після шлюб. ночі наділялася особл. силою, здат. забезпечити багатство, плодючість усьому живому в госп-ві: «Кропить невістка, кропить! Де капля води упаде, там пара волів стане». За символ.-смысл. навантаженням аналог. дійством до «митвин» був обряд «биття каші», що побутовував на Київщині, Чернігівщині, Черкащині. Після обряд. розбиття горщика з кашею і пригощання усіх присутніх кашу сипали молоді у фартух, а вона обсівала нею двір, город, сад, худобу, щоб усе родило і множилося. В окремих центр. та сх.-поділ. р-нах невістку водили по городу — показувати межу. При цьому свахи виконували ритуал. танці.

Складовою частиною В. у домі молодого було обряд. рядження. Наряджалися у молодих, перевдягаючись у протилежну стать — жінка за нареченого, а чоловік вбирався молодухою. Первісне значення цього елемента — обманути злі сили і відвести зло від молодого подружжя. На другий день весілля зять запрошував тестя, тещу і родичів молоді до себе на гостину, яка мала назву «пропій», «перезва», «бесіда» тощо. На другий і

третій день виконувалися обряд. дії, що, втративши первіс. магіч. зміст, набули ігрового характеру. Це обряд. купання батьків молодих, катання їх на возику, тачці, гойдання у рядні, збирання курей по селу, молотьба снопа та ін. Звичай «комори» (похвальба або осуд молодої за дошлюбну поведінку) характерний більше для центр., частково поліс., майже відсутній у зх. регіоні. Закінчувався післявесіл. цикл гостиною у матері молодої, куди запрошували молоде подружжя та родичів. Така гостина звалася «покалачики», «калачини», «розхідний борщ», «свашини», «хлібини». Традиц. обряд В. українців у віднос. повноті компонентів побутував до 30-х рр. 20 ст. (у зх. обл. — до 40-х рр.). У 20 ст. відбулися суттєві структурні зміни весіл. обрядовості. Під тиском руйнації традиц. культури, колективізації, голодоморів, наступу войовничого атеїзму обряд скорочувався у часі, відпадало вінчання, відбувалася втрата обряд. пісенності, скоротилося сватання, оглядини, заручини. Поступово виробився рад. сценарій В., який впроваджувався представниками влади не лише в загсах, палацах одруження, але й на гостині в ресторанах. Наприкінці 20 — на поч. 21 ст. помітне незначне відродження окремих традиц.

елементів. Найбільш стійким виявився весіл. хліб — коровай, який виготовляють у місті й селі. Частина молоді бере шлюб в церкві, активніше цей процес відбувається у зх. регіонах. Одяг наречених переважно заг.-європейський. Під час весіл. гостини у селах частково збереглася обряд. пісня, певні ігрові елементи В. — обряд. рядження тощо. Подекуди з'явилися нові елементи В., зокрема викрадання взуття молодої. Муз. і танц. супровід сучас. В. частково відтворює етнічні особливості. Почасти зберігаються такі традиц. елементи укр. В., як обдарування молодих, благословіння шлюбу батьками, обряд. обсіпання наречених зерном, грішми, цукерками.

Рекомендована література

1. Борисенко В. Весільні звичаї та обряди на Україні. К., 1988;
2. Вовк Хведір. Шлюбний ритуал та обряди на Україні // Студії з української етнографії та антропології. К., 1995.

В. К. Борисенко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Весілля / В. К. Борисенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-33777>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).